

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 8. decembra 2022*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Direktiva 93/13/EGS – Člen 3(1) – Člen 4 – Merila za presojo nepoštenosti pogoja – Pogoj, ki se nanaša na predčasno zapadlost posojilne pogodbe – Pogodbeni odstop od obveznosti izdaje opomina“

V zadevi C-600/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) z odločbo z dne 16. junija 2021, ki je na Sodišče prispela 28. septembra 2021, v postopku

QE

proti

Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi L. S. Rossi, predsednica senata, J.-C. Bonichot in S. Rodin (poročevalec), sodnika,

generalna pravobranilka: L. Medina,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za QE S. Viaud, avocat,
- za Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique in du Centre Ouest M.-A. Doumic-Seiller, avocate,
- za francosko vlado A.-L. Desjonquères in N. Vincent, agentki,
- za Evropsko komisijo M. Heller in N. Ruiz García, agenta,

* Jezik postopka: francoščina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3(1) in člena 4(2) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med QE in Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, banko francoskega prava (v nadaljevanju: banka), v zvezi z rubežem na domu QE, potem ko je banka razglasila predčasno zapadlost posojilne pogodbe, sklenjene med tema strankama.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 3(1) Direktive 93/13 določa:
„Pogodbeni pogoji, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“
- 4 Člen 4 te direktive določa:
„1. Brez poseganja v člen 7 je treba nepoštenost pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.
2. Ocena nepoštenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“

Francosko pravo

- 5 Člen L. 132-1 code de la consommation (zakonik o varstvu potrošnikov) je v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določal, da so v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in osebo, ki ne deluje za poslovne ali poklicne namene, oziroma potrošnikom, nepošteni tisti pogoji, katerih cilj ali učinek je povzročanje znatnega neravnotežja v pravicah in obveznostih pogodbenih strank v škodo osebe, ki ne deluje za poslovne ali poklicne namene, oziroma potrošnika.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 6 Banka je z notarsko listino z dne 17. maja 2006 QE odobrila posojilo za nakup nepremičnine v znesku 209.109 EUR, ki bi ga QE moral odplačati v 20 letih.
- 7 V splošnih pogojih posojilne pogodbe je bilo določeno, da lahko, če pride do več kot tridesetdnevne zamude pri plačilu obrokov glavnice, obresti ali dodatnih stroškov, banka razglasi, da je pogodba predčasno zapadla, kar povzroči, da dolgovani zneski nemudoma postanejo izvršljivi, ne da bi banka morala opraviti kakršno koli formalnost ali izdati opomin. V zadevni pogodbi je bila določena tudi možnost, da QE zahteva spremembe v zvezi z zapadlostjo, ki mu lahko po potrebi omogočijo, da prepreči tveganje neplačila.
- 8 Ker niti obrok, ki je zapadel 10. decembra 2012, v znesku 904,50 EUR niti obrok, ki je zapadel januarja 2013, nista bila poravnana, je banka 29. januarja 2013 v skladu s posojilno pogodbo, ne da bi prej izdala opomin, razglasila predčasno zapadlost zadevne pogodbe ter 17. septembra 2015 opravila rubež in prodajo na domu QE.
- 9 QE se je 13. oktobra 2015 obrnil na juge de l'exécution (izvršilno sodišče), ker je menil, da zapisnik rubeža vsebuje nepravilnosti, da bi dosegel preklic postopka rubeža in prodaje.
- 10 QE je pri predložitvenem sodišču vložil kasacijsko pritožbo zoper sodbo Cour d'appel de Versailles (višje sodišče v Versaillesu, Francija) z dne 3. oktobra 2019, s katero je to sodišče zavrnilo priznanje nepoštenosti pogoja o predčasni zapadlosti pogodbe iz postopka v glavni stvari. QE zlasti trdi, da pogoj iz te pogodbe, ki določa, da opomin ni potreben, pomeni nepošten pogoj glede na merila, določena v sodbi z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).
- 11 Predložitveno sodišče navaja, da v skladu z ustaljeno sodno prakso iz členov 1134, 1147 in 1184 code civil (civilni zakonik) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, pogodba o posojilu denarnega zneska lahko določa, da neizpolnitev obveznosti posojilojemalca, ki ni prodajalec ali ponudnik, povzroči predčasno zapadlost, vendar te zapadlosti upnik ne more razglasiti brez izdaje opomina, na katerega ni odziva in v katerem je bil določen rok, v katerem bi dolжник lahko to zapadlost preprečil. Pojasnjuje pa, da priznava, da je od te zahteve po opominu mogoče odstopiti z izrecno in nedvoumno določbo pogodbe, če je potrošnik s tem obveščen o posledicah neizpolnjevanja obveznosti.
- 12 Vendar se predložitveno sodišče sprašuje, na eni strani, ali lahko posojilna pogodba glede na člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13 določa, da pred razglasitvijo zapadlosti posojilne pogodbe ni treba izdati opomina. Na drugi strani dvomi o poštenosti pogoja iz te pogodbe, ki določa zapadlost te pogodbe po samem pravu, kadar pride do več kot 30-dnevne zamude pri plačilu zapadlega obroka, zlasti glede na merila, določena v sodbi z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).
- 13 Predložitveno sodišče glede tega trdi, na prvem mestu, da je v utemeljitev nepoštenosti takega pogoja mogoče navesti, da ta pogoj posojilodajalcu omogoča, da odstopi od pogodbe brez razumno dolgega roka in ne da bi bilo posojilojemalcu omogočeno, da pojasni neizpolnitev obveznosti, ki se mu pripisuje. Nasprotno pa bi bil argument za to, da ne gre za nepošten pogoj, dejstvo, da mora biti tak pogoj, da bi bil veljaven, izrecno in nedvoumno določen v posojilni pogodbi, tako da je posojilojemalec popolnoma obveščen o svojih obveznostih, ter dejstvo, da ima posojilojemalec vedno možnost, da zadevo predloži sodišču, da bi izpodbijal uporabo tega pogoja in dosegel, da se to, da je posojilodajalec ta pogoj zlorabil, sankcionira.

- 14 Na drugem mestu, predložitveno sodišče v okviru presoje morebitne nepoštenosti pogoja iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na predčasno zapadlost posojilne pogodbe zaradi neizpolnitev obveznosti dolžnika v omejenem obdobju, ta pogoj preučuje glede na merila, določena v sodbi z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).
- 15 Glede merila, v skladu s katerim je možnost, ki je dana proizvajalcu ali ponudniku, da za izterljivo razglasi celotno posojilo, odvisna od tega, da potrošnik ni izpolnil obveznosti, ki je v okviru zadevnega pogodbenega razmerja bistvena, predložitveno sodišče meni, da bi bilo mogoče priznati, da potrošnik s tem, da mesečnega obroka ni poravnal v predvidenem roku, ni izpolnil obveznosti, ki je bistvena, ker se je zavezal, da bo predvidene mesečne obroke plačeval, in ker je bila glede na to zavezo določena obveznost posojilodajalca.
- 16 Glede merila, na podlagi katerega je treba presoditi, ali je zamuda več kot 30 dni pri plačilu obroka glavnice, obresti ali dodatnih stroškov, kot jo določa pogoj iz postopka v glavni stvari, dovolj resna neizpolnitev glede na trajanje in znesek posojila, predložitveno sodišče navaja, da bi se ob upoštevanju okolja, za katero je značilno podaljševanje trajanja posojil in zniževanje obrestnih mer, znesek neplačanih obrokov lahko štel za sorazmerno nizkega glede na trajanje in znesek posojila ob razglasitvi predčasne zapadlosti pogodbe, tako da je zadostna resnost neizpolnitve vprašljiva in bi bilo treba upoštevati tudi, kako uravnoteženo je pogodbeno razmerje na splošno. Poleg tega bi, če bi se v vsakem posameznem primeru glede na trajanje in znesek posojila določalo, ali je neizpolnitev dovolj resna, da upravičuje takojšnjo zapadlost posojila, to lahko povzročilo neenakost med potrošniki.
- 17 Glede meril, v skladu s katerima se preveri, ali možnost, ki jo ima prodajalec ali ponudnik, da razglasi predčasno zapadlost posojilne pogodbe, odstopa od splošnih pravil, ki se uporabljajo na tem področju, kadar ni posebnih pogodbenih določb, ter ali nacionalno pravo določa ustrezna in učinkovita sredstva, ki potrošniku, za katerega se tak pogoj uporablja, omogočajo, da odpravi učinke izterljivosti posojila, predložitveno sodišče poudarja, da splošno pravo, ki se na tem področju uporablja, kadar ni posebnih pogodbenih določb, zahteva, da se pred razglasitvijo predčasne zapadlosti pošlje opomin, vendar dovoljuje, da se stranki dogovorita, da tega opomina ni treba poslati, pri čemer mora biti določeni rok razumen. Ker je v obravnavani zadevi v določbi iz postopka v glavni stvari določen 30-dnevni rok, predložitveno sodišče dvomi o zadostnosti tega roka za to, da se posojilojemalcu omogoči, da stopi v stik z dajalcem posojila, da bi pojasnil očitano neizpolnitev obveznosti, in da poišče rešitev za neplačani obrok oziroma obroke. Navaja pa, da pogodba iz postopka v glavni stvari določa možnost, da posojilojemalec zahteva spremembe glede zapadlosti, ki mu lahko po potrebi omogočijo, da prepreči tveganje neplačila. Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje, ali so merila, določena v sodbi z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), kumulativna ali alternativna, in če so kumulativna, ali nepoštenost pogoja, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ne bi mogla biti izključena zaradi relativnega pomena enega od teh meril.
- 18 Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
 - „1. Ali je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive [93/13] razlagati tako, da nasprotujeta temu, da se v pogodbah, sklenjenih s potrošniki, uredi pogodben odstop od obveznosti izdaje opomina, tudi če je ta v pogodbi določeno izrecno in nedvoumno?

2. Ali je treba sodbo [...] z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14[, EU:C:2017:60]), razlagati tako, da več kot tridesetdnevna zamuda pri enkratnem plačilu obroka glavnice, obresti ali dodatnih stroškov lahko pomeni dovolj resno neizpolnitev glede na trajanje in znesek posojila ter splošno ravnotežje pogodbenih razmerij?
3. Ali je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive [93/13] razlagati tako, da nasprotujeta pogoju, ki določa, da je mogoče v primeru več kot tridesetdnevne zamude pri plačilu razglasiti predčasno zapadlost, kadar nacionalno pravo, ki določa, da je treba pred razglasitvijo predčasne zapadlosti poslati opomin, dovoljuje, da stranki od tega odstopita, če se pri tem spoštuje razumen odpovedni rok?
4. Ali so štiri merila, ki jih je Sodišče [...] opredelilo v sodbi z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14[, EU:C:2017:60]), za presojo, ki jo opravi nacionalno sodišče, glede morebitne nepoštenosti pogoja, ki se nanaša na predčasno zapadlost zaradi dolžnikovega neizpolnjevanja obveznosti v omejenem obdobju, kumulativna ali alternativna?
5. Če so ta merila kumulativna, ali je mogoče nepoštenost pogoja vseeno izključiti glede na relativno pomembnost posameznega merila?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

- 19 Potem ko je banka v pisnem stališču, predloženem Sodišču, navedla, da je „[QE] 17. junija 2021, to je naslednji dan [po vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe], plačal vse zneske, dolgovane [banki]“, je predsednik Sodišča z odločbo z dne 11. marca 2022 na predložitveno sodišče naslovil zahtevo za informacije, v kateri je bilo to sodišče zaproseno, naj potrdi, ali je ta okoliščina točna, in če je tako, naj pojasni vpliv te okoliščine na predmet spora o glavni stvari. Predložitvenemu sodišču je bilo tudi predlagano, naj – če bi menilo, da je spor o glavni stvari sedaj brezpredmeten – Sodišče obvesti o tem, ali vztraja pri predlogu za sprejetje predhodne odločbe, in če vztraja, naj navede razloge za to.
- 20 Predložitveno sodišče je odgovorilo, da QE ni umaknil pritožbe, tako da postopek pred njim še vedno poteka. Poleg tega je navedlo, da je odgovor na postavljena vprašanja nujen za odločitev o pritožbi, o kateri odloča.
- 21 Sodno tajništvo Sodišča je z dopisom z dne 21. aprila 2022 QE pozvalo, na prvem mestu, naj sporoči, ali vztraja pri pritožbi pred predložitvenim sodiščem, in na drugem mestu, naj se izreče o trditvi banke, da je spor o glavni stvari postal brezpredmeten, ker je plačal vse zneske, dolgovane na podlagi posojila iz postopka v glavni stvari in sodnih odločb, izdanih pred tem v sporu med njim in to banko.
- 22 QE je potrdil svoj namen vztrajati pri kasacijski pritožbi, in navedel, da spor o glavni stvari ni postal brezpredmeten zlasti zato, ker bi mu morebitna ugotovitev predložitvenega sodišča, da je pogoj iz postopka v glavni stvari nepošten, lahko omogočila, da od banke zahteva povračilo neupravičeno plačanih zneskov.

- 23 Spomniti je treba, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločiti (sodba z dne 7. aprila 2022, Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, točka 37).
- 24 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju nacionalnega sodišča za predhodno odločanje samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 7. aprila 2022, Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, točka 38).
- 25 Ob upoštevanju informacij, ki sta jih predložili predložitveno sodišče in stranki v postopku v glavni stvari, je treba ugotoviti, prvič, da spor o glavni stvari pred predložitvenim sodiščem še vedno poteka in, drugič, da ni očitno, da je problem, opisan v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, postal hipotetičen, zlasti ker ni mogoče izključiti, da ima QE interes, da v okviru tega spora doseže odločbo o nepoštenosti pogoja iz postopka v glavni stvari.
- 26 Iz tega sledi, da so vprašanja, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, dopustna.

Vsebinska presoja

Četrto vprašanje

- 27 Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem, ki ga je treba preučiti najprej, v bistvu sprašuje, ali je treba sodbo z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), razlagati tako, da so merila, ki so v tej sodbi določena za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja v smislu člena 3(1) Direktive 93/13, zlasti za presojo znatnega neravnotežja v pogodbenih pravicah in obveznostih pogodbenih strank, ki ga ta pogoj povzroča v škodo potrošnika, kumulativna ali alternativna.
- 28 V skladu s členom 3(1) Direktive 93/13 pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.
- 29 Sodišče je v točki 66 sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), v bistvu ugotovilo, da mora nacionalno sodišče, da bi ugotovilo, ali pogodbeni pogoj povzroči znatno neravnotežje v škodo potrošnika v smislu člena 3(1) Direktive 93/13, preučiti zlasti, ali je možnost, ki je dana proizvajalcu ali ponudniku, da za izterljivo razglasi celotno posojilo, odvisna od tega, da potrošnik ni izpolnil obveznosti, ki je v okviru zadevnega pogodbenega razmerja bistvena, ali je ta možnost določena za primere, v katerih je taka neizpolnitev dovolj resna glede na trajanje in znesek posojila, ali navedena možnost odstopa od splošnih pravil, ki se uporabljajo na tem področju, kadar ni posebnih pogodbenih določil, ter ali nacionalno pravo določa ustrezna in učinkovita sredstva, ki potrošniku, za katerega se ta pogoj uporablja, omogočajo, da odpravi posledice izterljivosti posojila.

- 30 Najprej je treba navesti, da iz navedene točke 66 ne izhaja, ali so ta merila za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja v zvezi s predčasno zapadlostjo zaradi neizpolnitve obveznosti dolžnika v omejenem obdobju kumulativna ali alternativna.
- 31 Dalje, poudariti je treba, da je iz prislova „zlasti“ iz točke 66 sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), mogoče sklepati, da navedena merila niso izčrpana.
- 32 Nazadnje, Sodišče je v točki 67, prva alineja, sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), presodilo, da je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13 razlagati tako, da je treba presojo morebitne nepoštenosti pogoja pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, v okviru katere je treba ugotoviti, ali ta pogoj v škodo potrošnika povzroča znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank, opraviti ob upoštevanju med drugim vseh okoliščin, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe.
- 33 Če bi se merila, določena v točki 66 sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), štela za kumulativna ali alternativna, pa bi bila s tem ta presoja nacionalnega sodišča omejena.
- 34 Člen 4(1) Direktive 93/13 zelo široko opredeljuje merila, ki omogočajo opravo navedene presoje, s tem, da se izrecno sklicuje na „vse okoliščine“, ki so obstajale v času sklepanja zadevne pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 15. marca 2012, Pereničová in Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, točka 42). Tako je treba pri presoji nepoštenosti pogodbenega pogoja upoštevati vse okoliščine, ki bi jih prodajalec ali ponudnik lahko poznal ob sklenitvi pogodbe in ki bi lahko vplivale na poznejše izvajanje navedene pogodbe, ker pogodbeni pogoj lahko povzroča neravnotežje med strankami, ki se pokaže šele med izvajanjem pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2017, Andriuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 54).
- 35 Glede na navedeno je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba sodbo z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), razlagati tako, da meril, ki so v tej sodbi določena za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja v smislu člena 3(1) Direktive 93/13, zlasti za presojo znatnega neravnotežja v pogodbenih pravicah in obveznostih pogodbenih strank, ki ga ta pogoj povzroča v škodo potrošnika, ni mogoče šteti niti za kumulativna niti za alternativna, temveč jih je treba razumeti kot del celote okoliščin, ki so obstajale v času sklepanja zadevne pogodbe in ki jih mora nacionalno sodišče preučiti, da bi presodilo nepoštenost pogodbenega pogoja v smislu člena 3(1) Direktive 93/13.

Peto vprašanje

- 36 Ob upoštevanju odgovora na četrto vprašanje ni treba odgovoriti na peto vprašanje, ki se nanaša na predpostavko, da so merila, določena v točki 66 sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), kumulativna.

Drugo vprašanje

- 37 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13 razlagati tako, da lahko več kot tridesetdnevna zamuda pri plačilu zapadlega obroka posojila glede na trajanje in znesek posojila sama po sebi pomeni dovolj resno neizpolnitev posojilne pogodbe v smislu sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).

- 38 V zvezi s tem je treba navesti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso na tem področju Sodišče pristojno za razlago pojma „nepošten pogoj“ iz člena 3(1) te direktive in Priloge k njej ter meril, ki jih nacionalno sodišče lahko uporabi ali mora uporabiti pri preučitvi pogodbenega pogoja glede na določbe iste direktive, pri čemer mora to sodišče ob upoštevanju teh meril odločiti o konkretni opredelitvi posebnega pogodbenega pogoja glede na okoliščine obravnavane zadeve. Iz tega izhaja, da se mora Sodišče omejiti na to, da predložitvenemu sodišču da napotke, ki jih mora to upoštevati pri presoji nepoštenosti zadevnega pogoja (sodba z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C 421/14, EU:C:2017:60, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 39 Kot je razvidno iz točke 66 sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), mora nacionalno sodišče, kar zadeva njegovo presajo morebitne nepoštenosti pogoja v zvezi s predčasno zapadlostjo zaradi neizpolnitve obveznosti dolžnika v omejenem obdobju, med drugim preučiti, ali je neizpolnitev obveznosti, ki se očita dolžniku, glede na trajanje in znesek posojila tako resna, da upravičuje možnost posojilodajalca, da razglasi zapadlost posojila, s čimer dolgovani zneski takoj postanejo izvršljivi.
- 40 Tako ni izključeno, da lahko nacionalno sodišče ugotovi, da več kot 30-dnevna zamuda pri plačilu enega samega obroka glavnice, obresti ali dodatnih stroškov pomeni dovolj resno neizpolnitev pogodbe.
- 41 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13 razlagati tako, da lahko več kot 30-dnevna zamuda pri plačilu zapadlega obroka posojila glede na trajanje in znesek posojila načeloma sama po sebi pomeni dovolj resno neizpolnitev posojilne pogodbe v smislu sodbe z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).

Prvo in tretje vprašanje

- 42 Predložitveno sodišče s prvim in tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da pogodbeni stranki posojilne pogodbe vanjo vključita pogodbeni pogoj, ki izrecno in nedvoumno določa, da je mogoče v primeru zamude pri plačilu zapadlega obroka, ki je daljša od določenega roka, po samem pravu razglasiti predčasno zapadlost te pogodbe.
- 43 Glede tega je treba ponovno navesti, da iz člena 3(1) te direktive izhaja, da pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank (sklep z dne 2. julija 2020, STING Reality, C-853/19, neobjavljen, EU:C:2020:522, točka 52).
- 44 Tako okoliščina, da se stranki o pogoju iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, nista dogovorili posamično, nacionalnemu sodišču, ki mu je predložen predlog v zvezi s tem, omogoča, da preuči nepoštenost takega pogoja v skladu z nalogami, ki jih ima na podlagi določb Direktive 93/13 (glej v tem smislu sklep z dne 2. julija 2020, STING Reality, C-853/19, neobjavljen, EU:C:2020:522, točka 54).
- 45 Zgolj zaradi okoliščine, da pogoj vsebuje izrecno in nedvoumno obveznost, pa se ta pogoj ne more izogniti nadzoru nepoštenosti z vidika člena 3(1) Direktive 93/13, če se ne uporabi člen 4(2) te direktive.

- 46 V skladu s členom 4(2) navedene direktive se presoja nepoštenosti pogodbenih pogojev ne nanaša niti na opredelitev glavnega predmeta pogodbe niti na ujemanje cene in plačila za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem in razumljivem jeziku (sodba z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 47 V zvezi s tem je Sodišče presodilo, da je treba pogodbene pogoje, ki spadajo pod pojem „glavni predmet pogodbe“ v smislu navedene določbe, razumeti kot pogoje, ki določajo glavne dajatve iz te pogodbe in ki tej pogodbi kot taki dajejo bistvene značilnosti. Pogoji, ki so v primerjavi s pogoji, ki določajo bistvo pogodbenega razmerja, pomožni, pa ne morejo biti zajeti z navedenim pojmom (sodba z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 32).
- 48 Zaradi izčrpnosti je treba dodati, da pogoj iz postopka v glavni stvari očitno ne spada v okvir pojma „glavni predmet pogodbe“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13, kar mora preveriti predložitveno sodišče.
- 49 Poleg tega mora nacionalno sodišče, da bi ugotovilo, ali pogoj, ki določa možnost prodajalca ali ponudnika, da razglasi zapadlost celotnega posojila, v škodo potrošnika povzroča „znatno neravnotežje“ med pogodbenimi pravicami in obveznostmi strank, preučiti, kot je bilo navedeno v točki 35 te sodbe, vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja zadevne pogodbe, vključno s tem, ali ta možnost odstopa od splošnih pravil, ki se uporabljajo na tem področju, kadar ni posebnih pogodbenih določb. Nacionalno sodišče lahko s tako primerjalno analizo presodi, ali pogodba potrošnika postavlja v pravni položaj, ki je manj ugoden od tistega, ki ga določa veljavno nacionalno pravo, in če ga, v kolikšnem obsegu (sodba z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, točka 59).
- 50 Glede tega mora nacionalno sodišče preveriti tudi, ali bi lahko prodajalec ali ponudnik, če s potrošnikom lojalno in pravično posluje, razumno pričakoval, da bi potrošnik tak pogoj sprejel v okviru posamičnih pogajanj (sodba z dne 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, točka 69).
- 51 Glede na zgornje ugotovitve je treba na prvo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13 razlagati tako, da – razen če se uporabi člen 4(2) te direktive – nasprotujeta temu, da pogodbeni stranki posojilne pogodbe vanjo vključita pogoj, ki izrecno in nedvoumno določa, da je mogoče v primeru zamude pri plačilu zapadlega obroka, ki je daljša od določenega roka, po samem pravu razglasiti predčasno zapadlost te pogodbe, če se o tem pogoju stranki nista posamično dogovorili ter če navedeni pogoj v škodo potrošnika povzroča znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

Stroški

- 52 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

1. Sodbo z dne 26. januarja 2017, *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60), je treba razlagati tako, da meril, ki so v tej sodbi določena za presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja v smislu člena 3(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah, zlasti za presojo znatnega neravnotežja v pogodbenih pravicah in obveznostih pogodbenih strank, ki ga ta pogoj povzroča v škodo potrošnika, ni mogoče šteti niti za kumulativna niti za alternativna, temveč jih je treba razumeti kot del celote okoliščin, ki so obstajale v času sklepanja zadevne pogodbe in ki jih mora nacionalno sodišče preučiti, da bi presodilo nepoštenost pogodbenega pogoja v smislu člena 3(1) Direktive 93/13.

2. Člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13

je treba razlagati tako, da

lahko več kot 30-dnevna zamuda pri plačilu zapadlega obroka posojila glede na trajanje in znesek posojila načeloma sama po sebi pomeni dovolj resno neizpolnitev posojilne pogodbe v smislu sodbe z dne 26. januarja 2017, *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60).

3. Člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13

je treba razlagati tako, da

– razen če se uporabi člen 4(2) te direktive – nasprotujeta temu, da pogodbeni stranki posojilne pogodbe vanjo vključita pogoj, ki izrecno in nedvoumno določa, da je mogoče v primeru zamude pri plačilu zapadlega obroka, ki je daljša od določenega roka, po samem pravu razglasiti predčasno zapadlost te pogodbe, če se o tem pogoju stranki nista posamično dogovorili ter če navedeni pogoj v škodo potrošnika povzroča znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

Podpisi